Puolustusministeriö NEUVOSTORAPORTTI PLM2021-00063

PO Ilvesniemi Anna(PLM), Uljas Ilmari(PLM), Keksi Meiju(UM), Laaksonen Sanna(UM), Salo Krista (PLM)

17.11.2021

JULKINEN

EUN 99/2021 vp

Asia

Ulkoasiainneuvosto puolustusministerikokoonpanossa ja Euroopan puolustusviraston (EDA) johtokunnan kokous ministerikokoonpanossa

Kokous

Ulkoasiainneuvosto 15.11.2021 - 16.11.2021

Ulko- ja puolustusministereiden yhteiskokous / strateginen kompassi:
EUH esitteli strategisen kompassin ensimmäisen luonnoksen, jossa kuvataan toimintaympäristöä ja esitetään toimia neljän otsikon alla, joita ovat toiminta, suojelu, suorituskykyjen kehittäminen ja kumppanuudet. Ulko- ja puolustusministereiden yhteiskeskustelussa jäsenmaat olivat yleisellä tasolla tyytyväisiä luonnokseen, yksityiskohtia ja painotuksia tulee kuitenkin tarkentaa. Keskustelussa toistuivat perinteiset jakolinjat siitä, mikä on EU:n tavoitteiden ja kunnianhimon tason kannalta realismia ja toisaalta, mikä on EU-yhteistyön ja EU:n rooli suhteessa Natoon. Jäsenmaat kiittivät erityisesti luonnoksen esityksiä resilienssin vahvistamiseksi. Hybridiuhkien torjunnan vahvistaminen saa laajaa kannatusta. Suorituskyky-yhteistyön osalta keskustelussa korostuivat tulevaisuuden suorituskyvyt ja strategiset mahdollistajat. EU:n nopean toiminnan kehittäminen sai yleisesti tukea, mutta toteuttamistapaa tulee vielä tarkentaa. Jäsenmaat korostivat EU:n kumppanuuksia erityisesti Naton ja Yhdysvaltojen kanssa.

16.11. puolustusministerikokoonpanossa käydyssä ulkoasiainneuvostossa KE/Borrell nosti ajankohtaisissa aiheissa esiin operaatio Althean, koordinoidun merellisen läsnäolon konseptin, sotilaallisen liikkuvuuden, pysyvän rakenteellisen yhteistyön, tilanteen Valko-Venäjän ja Puolan rajalla sekä tähän liittyen hybridityökalupakin. Jäsenmaat ilmaisivat vahvan tuen Puolalle ja tuomitsivat Valko-Venäjän toiminnan.

Varsinaisessa asiakohdassa keskusteltiin EU:n koulutusoperaatioista. Uskottavuuden parantamiseksi esitettiin EPF:n hyödyntämisen lisäksi joukkojenmuodostushaasteisiin vastaamista, yhteisten kustannusten laajentamista, samalla alueella toimivien operaatioiden yhteistyön lisäämistä, disinformaation torjumista ja strategisen viestinnän parantamista sekä paikallisen omistajuuden kasvattamista. Keskustelussa korostui huoli erityisesti Keski-Afrikan tasavallan ja Malin tilanteista sekä ulkomaalaisten toimijoiden, kuten Wagnerin toimista operaatioalueilla. EUTM RCA:n osalta asiaa tullaan käsittelemään poliittisten- ja turvallisuusasioiden komiteassa kuun lopussa. Osa jäsenmaista näki, että seuraava koulutusoperaatio tulisi perustaa Ukrainaan.

Euroopan puolustusviraston puolustusministerijohtokunnan kokouksessa keskusteltiin EDA:n tuesta jäsenmaiden puolustusalan innovaatiotoiminnalle. Useat jäsenmaat toivoivat EDA:lle vahvaa roolia aihepiirin osalta. Innovaatiot ovat keskeisiä eurooppalaisten suorituskykyjen kehittämisen kannalta ja EU:n tulee pysyä kehityksessä mukana. Kokouksessa hyväksyttiin EDA:n vuoden 2022 budjetti, kolmen vuoden työohjelma, perusperiaatteet kolmansien maiden kanssa tehtävälle yhteistyölle sekä annettiin EDA:lle mandaatti aloittaa neuvottelut Yhdysvaltojen kanssa hallinnollisesta järjestelystä.

Ulkoministereiden ja puolustusministereiden yhteiskokous - Strateginen kompassi

EU:n ulko- ja puolustusministerit kokoontuivat ulkoasianneuvostoon yhteiskokoukseen keskustelemaan EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyön strategisen ohjausprosessin eli strategisen kompassin ensimmäisestä luonnoksesta. **EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja** (KE/VPJ) **Joseph Borrell** korosti jäsenmaiden vetovastuuta kompassin laadinnassa. KE/VPV kuvasi ensimmäistä luonnosta kunnianhimoiseksi ja realistiseksi. Sanapari, jonka tasapainoa on haettu läpi prosessin. Kompassissa on KE/VPJ:n erillinen esipuhe, josta jäsenmaat eivät neuvottele. Kompassi esittää selkeitä toimia ja aikajanoja, mikä tekee siitä aikaisempia vastaavia strategia-asiakirjoja operatiivisemman. Tarkoitus on käsitellä turvallisuutta ja puolustusta laajasti huomioiden myös komission toimivalta. Puolustus on jäsenmaiden vastuulla, mutta komissiolla on lukuisia työkaluja, joilla tukea ja kehittää tätä. Kompassi alkaa toimintaympäristön kuvauksella: EU:n uhkamaisema on moninainen. Kompassin poliittinen osuus rakentuu neljään osaan ja kaikissa on selkeitä toimia: toiminta (act), suojelu (secure), suorituskykyjen kehittäminen (invest) ja kumppanuudet (partner). Nopean toiminnan kehittäminen on saanut paljon julkista huomioita, mutta se ei ole ainoa esitys ja tätä ei tulisi korostaa muiden kustannuksella. Tulee puhua mieluummin suorituskyvyistä joukkojen sijaan. Lopulta kyse on siitä, että EU tarvitsee kykyjä suoriutua itselleen asettamistaan tehtävistä. Artikla 44:n tarjoamat mahdollisuudet pienemmän jäsenmaajoukon toimista EU:n nimissä ovat keskeinen osa tätä pakettia. Siviilikriisinhallintaa tulee vahvistaa osana EU:n integroitua lähestymistapaa. Resilienssi koostuu mm. strategisista intresseistä, ennakoinnista, tiedustelusta ja tilannekuvasta, kyberpuolustuksesta sekä niin sanotusta hybridityökalupakista. Suorituskyvyissä tehdään avauksia liittyen puolustusaloitteiden koherenssiin, uusiin ja murroksellisiin teknologioihin ja tulevaisuuden suorituskykyihin. Kumppanuuksien osalta erityisesti Nato-kumppanuus on keskeinen ja uusi yhteinen julkilausuma on tavoitteena. KE/VPJ katsoo, että kompassin lähtökohta on hyvin selkeä ja EU:n toimet eivät ole päällekkäisiä Naton kanssa. Nato on ja pysyy Euroopan kollektiivisen puolustuksen järjestelynä. Afrikan unioni on EU:n lähinaapuruston keskeinen kumppani. USA:n kanssa tulee aloittaa turvallisuus ja puolustusdialogi mahdollisimman pian. Suorat suhteet Yhdysvaltoihin on tärkeä osa transatlanttista turvallisuutta.

Naapuruuspolitiikan ja laajentumisen komissaari Olivér Várhelyi ja **sisämarkkinakomissaari Thierry Breton** ilmaisivat komission tuen kompassille ja sille, että EU:n tulee olla vahva turvallisuustoimija yhdessä kumppanien kanssa, ml. Nato ja YK. Komissio toivoo jäsenmailta korkeaa kunnianhimon tasoa. Kompassi vastaa muuttuneeseen maailmaan ja suurvaltakilpailuun. Kompassi on oikea askel SEU art. 42.2. mukaisesti. Myös komissio katsoo, että EU:n nopean toiminnan kehittäminen on tärkeää ja tässä tulee hyödyntää *ad hoc* -ryhmien mahdollisuudet. Eurooppalaista puolustusta ei ole ilman eurooppalaista yhteistoimintakykyä. Resilienssi ja Euroopan suojelu ovat komission keskeisiä intressejä. Komissio tukee hybridityökalupakin kehittämistä ja on halukas osallistumaan konseptin kehittämiseen. Valko-Venäjän toimet ovat vakaavia ja alleviivaavat tarvetta kehittää EU:n toimia. Komissio korostaa kyberpuolustuspolitiikan kehittämistä, kuten puheenjohtaja von der Leyen Unionin tila -puheesta kävi ilmi. Komissiolla on tulossa useampi aloite tällä sektorilla ja on halukas työstämään yhdessä KE/VPJ:n ja jäsenmaiden kanssa eurooppalaista kykyä operoida kyberympäristössä. EU:n kyberpuolustusta tulee vahvistaa. Kompassiluonnos huomioi hyvin avaruuden, ml. ns. siviiliohjelmien lisäarvo turvallisuudelle ja puolustukselle, sillä ne tukevat EU:n

pääsyä keskeiseen strategiseen ympäristöön. Suorituskykyjen kehittäminen on todella tärkeä osa kompassia ja uudet ja murrokselliset teknologiat ohjaavatkin tulevaisuuden suorituskykyjä. Euroopan puolustusrahasto EDF on tätä varten olemassa ja jatkossa lippulaivasuorituskykyjen tulee olla keskiössä. Avaruus-, puolustus- ja siviiliteollisuuden synergiaohjelma edistää turvallisuuden ja puolustuksen kriittisten teknologioiden tunnistamista ja kehittämistä.

Jäsenmaiden keskustelussa osaltaan kiitettiin hyvää kunnianhimoa ja pidettiin tärkeänä, että tämä myös säilyy. Nämä jäsenmaat pitävät luonnosta realistisena tavoitteiden suhteen ja on tärkeää, että lopputuote kehittää EU:n toimia turvallisuudessa ja puolustuksessa. Suurista jäsenmaista erityisesti Ranska katsoo, että tavoitteet tulee asettaa mahdollisimman korkealle EU:n aseman vahvistamiseksi. Monet korostivat, että tulee kehittää EU:n kykyä toimia ennakoivasta - ei ajautua vain reagoimaan. Toisaalta jotkin jäsenmaat korostivat Naton roolia Euroopan puolustamisessa ja myös turvallisuudessa. Nämä maat korostivat, että EU:n ei tulisi toimia päällekkäin Naton kanssa. Jäsenmaat ovat yhtä mielisiä siitä, että EU:n ja Naton toimien tulee tukea toisiaan ja tämän kumppanuuden kehittäminen on keskeistä koko Euroopan turvallisuuden vahvistamiseksi ja myös puolustuksen tukemiseksi. Keskustelua tullaan käymään siitä, miten EU:n ja Naton roolijakoa tulkitaan laajemmassa Euroopan turvallisuuden ja puolustuksen kontekstissa. Tämän osalta keskustelussa korostui myös se, että kompassi on myös viestintää kansalaisille ja EU:n tulee olla selkeä sen suhteen mitä haluamme. Jäsenmaiden tulee sitoutua prosessiin ja toimeenpanoon.

Muutamat jäsenmaat kommentoivat erityisesti kompassiluonnoksen toimintaympäristön kuvausta ja korostivat, että EU:n lähiympäristöön liittyvät muotoilut vaativat vielä tarkennusta. Jotkin jäsenmaat katsoivat, että syksyllä 2020 laadittu luokiteltu uhka-analyysi ei näy riittävällä tavalla tekstissä. Jäsenmaat tukevat laajasti kaikki ilmansuunnat kattavaa lähestymistapaa, mutta se, miten joitakin toimijoita tai uhkia nimetään, on potentiaalisesti haastava osa neuvotteluita jatkossa. Niin ikään keskustelua käytiin siitä, missä EU:n tulee toimia. Monet korostivat EU:n roolia Afrikassa ja toisaalta toiset korostivat EU:n intressejä idässä lähinaapurustossa. Muutamat jäsenmaat korostivat EU:n intressejä indopasifisella merialueella.

Monet jäsenmaat tukivat kompassiluonnoksen esityksiä nopeasta toiminnasta: nopeaa toimintaa kehitetään nykyisen taisteluosastokonseptin pohjalta niin, että uusi nopean toiminnan joukko ja jäsenmaiden nopeaan toimintaan erikseen osoittamat suorituskyvyt voisivat muodostaa jopa 5000 sotilaan joukon. Mm. Ranska katsoo, että nopean toiminnan kehittäminen vaatii vielä työstämistä, koska tavoitetason tulee olla korkea, minkä vuoksi erityisesti joukkojen rakennetta ja valmiusaikaa on vielä tarpeen tarkastella. Keskustelussa korostui, että EU:ssa tulee kehittää kriittisiä suorituskykyjä sekä komentorakenteita vahvistaa ja käyttää EU-tasolla. Toisaalta muutamissa puheenvuoroissa korostui, että nopean toiminnan kehittämisen osalta esitykset eivät ole realistisia ja eivät vastaa siihen, mitä työkaluja EU tarvitsee. EU:lla tulee olla kyky toimia, mutta on hyvä huomioida muiden kansainvälisten koalitioiden rooli ja merkitys. Jotkin yksittäiset jäsenmaat totesivat suoraan, että esitykset ovat liian kunnianhimoisia suhteessa realismiin ja huomioiden jäsenmaiden velvoitteet muissa organisaatioissa. Osa jäsenmaista korosti, että EU:n toimintakyvyn kehittäminen vaatii skenaarioiden perusteiden päivittämistä sekä nopean toiminnan LIVEX-harjoitusten säännönmukaisuutta.

EU:n SEU artikla 44:stä käytiin keskustelua. Artikla mahdollistaa pienemmän jäsenmaajoukon toimimisen EU:n nimissä, jos neuvosto yksimielisesti näin päättää. Jäsenmaajoukko vastaisi operaation tarkemmasta suunnittelusta ja toteuttamisesta. Osa jäsenmaista tuki tätä mahdollisuutta ja näkevät artiklan hyödyntämisen nimenomaan osana EU:n toimintakyvyn ja nopeamman reagointikyvyn kehittämistä. Osa taas suhtautui varauksellisemin keskusteluun korostaen yksimielisyyden ja YTPP-kriisinhallintaoperaatioiden ensisijaisuutta. Yksittäiset jäsenmaat suhtautuivat kriittisesti myös ns. rakentavan pidättäytymisen (SEU art. 31.1) hyödyntämisen laajentamiseen. Laajemmin kriisinhallinnan osalta keskustelussa tulivat esiin yhteiset kustannukset,

EU:n yhteistyö EU:n ulkopuolisten koalitioiden kanssa ja päätöksenteko. Suomi ja muutamat muut jäsenmaat totesivat, että operaatioiden yhteisiä kustannuksia tulee laajentaa. Muutamat ilmaisivat suhtautuvansa tähän varauksellisesti, mikä liittyy yleisesti turvallisuutta ja puolustusta laajempiin budjettinäkemyksiin. EU:n yhteistyö kriisinhallinnassa YK:n kanssa sai vahvan tuen. Myös muiden koalitioiden ja eurooppalaisvetoisten operaatioiden osalta monet ilmaisivat tukensa yhteistyön kehittämiselle. Jotkin jäsenmaat puolestaan korostivat, että eurooppalaisten *ad hoc* -koalitioiden yhteistyötä tulee tarkastella tarkemmin: mitä tarkoittaisi käytännössä ja mitkä näiden koalitioiden mandaatit olisivat?

Useat jäsenmaat toivoivat siviili-YTPP:hen enemmän kunnianhimoa, mikä tulisi tuoda vielä selkeämmin osaksi integroitua lähestymistapaa. Muutama jäsenmaa nosti esiin, että naiset, rauha ja turvallisuus agenda on tärkeä. Keskustelussa korostui myös, että nopeaa toimintaa tulee kehittää ja tarkastella osana laajempaa kokonaisuutta, ml. siviilikriisinhallinta ja konfliktiehkäisy, EU:n integroidun lähestymistavan mukaisesti.

Jäsenmaat katsovat, että EU:n resilienssin vahvistamisen osalta on paljon hyviä avauksia liittyen mm. hybridiuhkiin, kyberuhkiin ja ulkomaisen vaikuttamisen torjuntaan. Jäsenmaat alleviivasivat, että hybridiuhkat vaativat lisää EU:n työkaluja, ml. Suomenkin ajama ns. hybridityökalupakki. Muutamat jäsenmaat korostivat, että resilienssin osalta tulisi kiinnittää tarkemmin huomioita siihen, miten pääsy strategisille alueille, kuten valtameret ja avaruus, varmistetaan. Merellisen turvallisuuden tematiikka liittyy erityisesti EU:n taloudellisiin intresseihin ja on tärkeä elementti hybridivaikuttamiseen vastaamisessa. Osa jäsenmaista korostikin, että EU:n tulisi keskittyä kumppanuuksiin hybridi- ja kyberuhkien torjumisessa sekä resilienssin vahvistamisessa. EU:lla on työkaluja ja lainsäädäntöä, joita viedä eteenpäin turvallisuuden ja puolustuksen viitekehyksessä. Tässä yhteydessä useampi jäsenmaa viittasi ajankohtaisiin tapahtumiin Valko-Venäjän ja EU:n ulkorajoilla.

Kumppanuuksien osalta toisaalta kiiteltiin Yhdysvaltojen ja Naton vahvaa huomiointia, mutta toisaalta peräänkuulutettiin vahvempaa viestiä transatlanttisen turvallisuuden kannalta tärkeästä yhteistyöstä Naton ja Yhdysvaltojen kanssa. EU:n tulee ottaa enemmän vastuuta turvallisuudesta yhdessä näiden kanssa. Myös YK ja Länsi-Balkan saivat huomioita jäsenmaiden keskusteluissa ja nämä nähdään perinteisinä ja tärkeinä kumppaneina. Keskustelussa korostui myös, että Yhdysvallat odottaa EU:lta enemmän sekä tunnistaa EU:n toimien tarpeen. Kriisinhallinnan yhteydessä kumppanuuksien osalta toivottiin enemmän huomioita mm. EUTM-operaatioiden globaaliin vaikuttavuuteen ja merkitykseen, mikä myös tärkeää viestintää kumppaneille. Joissakin puheenvuoroissa nousi esiin, että kompassin tulee tunnistaa, että EU:n turvallisuus- ja puolustusyhteistyötä tehdään laajassa kumppanuusverkostossa myös EU:n sisällä. Jäsenmaat tukivat sitä, että kumppanuudet tulee tehdä räätälöidysti erityisesti läheisten kumppanien kanssa: USA, Kanada, Norja ja Iso-Britannia

Jäsenmaiden keskustelussa korostui, että suorituskyvyt ja niiden kehittäminen vaativat rahoitusta ja yhteistoimintakykyä. Muutamat totesivat, että EU:ssa ei välttämättä tule tehdä enemmän, vaan tehokkaammin. Näkemys on, että tulee kehittää strategisia suorituskykyjä ja näissä uudet teknologiat ohjaavat kehityksen suuntaa, mikä vaatii panostusta tutkimukseen. Osa jäsenmaista kiitti ja osa kritisoi avauksia liittyen ns. lippulaivahankkeisiin. Monet korostivat, että komission tulee olla tiiviisti mukana keskusteluissa huomioiden mm. Euroopan puolustusrahasto ja komission osaaminen teknologiaan liittyen. Joissain näkemyksissä korostui, että EU:n puolustusaloitteiden ja suorituskykyjen osalta tulisi korostaa kumppanuuksia huomioiden tavoitteet strategisesta autonomiasta ja EU:n kyvystä toimia. Kumppanuudet ovat myös mahdollistaja. Ollakseen globaali toimija, EU:n tulee vahvistaa erityisesti avaruuteen, kyberiin ja merelliseen turvallisuuteen liittyviä kykyjä. Yksittäiset jäsenmaat nostivat esiin tarpeen puolustusinvestointien lisäämiseen liittyvistä kirjauksista. Kybersuorituskykyjen kehittäminen on tulevaisuuden kannalta olennainen osa kompassia ja strategiset mahdollistajat tulee huomioida. Jotkin kritisoivatkin, että EU:lta puuttuu kriittisten suorituskykyjen osalta selkeä suunnitelma. Kuten

strategisessa dialogivaiheessa, myös jatkossa suorituskykyjen osalta tulee korostumaan tarve päivittää EU:n kriisinhallintasuunnittelun perusteet vastaamaan tämän päivän toimintaympäristöä.

Muutamat jäsenmaat korostivat keskinäisen avunannon ja artikla 42.7 muotoiluja. Osa maista korosti, että artiklan osalta tulee kirjata enemmän ja kunnianhimoisemmin, sillä se on eurooppalaisen solidaarisuuden ydin. Muutamat jäsenmaat puolestaan korostivat, että artikla 42.7 tulee kirjata selkeästi Naton rooli huomioiden.

Suomi kiitti hyvästä luonnoksesta. EU:n kykyä toimia turvallisuustoimijana Euroopassa ja muualla tulee kehittää. Tavoitteena tulee olla kunnianhimoinen ja eteenpäin katsova strateginen kompassi. Kumppanuuksiin, ml. Nato, panostaminen on prioriteetti, mutta samalla tulee kehittää EU:n kykyä itsenäiseen toimintaan, ml. vaativat operaatiot. EU:n tulee olla uskottava ja kyvykäs toimimaan nopeasti. Ei tule luoda päällekkäisiä nopean toiminnan rakenteita, vaan kehittää mm. EUBG-konseptin pohjalta. Operaatioiden yhteisiä kustannuksia tulee laajentaa. EU:n sotilas- ja siviili-YTPP:n toimia tulee kehittää kokonaisvaltaisesti. Ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden linkkiä tulee vahvistaa. Suomi on tyytyväinen siihen, että luonnos huomioi EU:n resilienssin vahvistamisen poikkileikkaavasti, ml. kokonaisvaltainen hybridityökalupakki. EU:lla tulee olla kyky vastata erilaisiin hybridiuhkiin. Yhteinen tilannekuva ja resilienssiä vahvistavat toimet tarvitsevat tuekseen ulkoisia toimintavaihtoehtoja ja poliittisen kehyksen yhteisille toimille. Kompassin tulee määritellä EU:n turvallisuuden ja puolustuksen narratiivi ja pyrkiä selkeisiin toimiin tämän toteuttamiseksi. EU:ssa tulee vahvistaa resilienssiä ja Euroopan suojelua, ml. keskinäinen avunanto, solidaarisuus ja huoltovarmuus. Kompassi on hyvä askel, kun määritetään EU:n yhteistä puolustuspolitiikkaa.

KE/VPJ kiitti keskustelusta ja katsoo, että on tarpeen avata asioita lisää. Kunnianhimo ja realismi korostuivat, minkä lisäksi EU:n uskottavuus toistui keskustelussa. Naton rooli kollektiivisen puolustuksen järjestelynä on ja pysyy; kompassi rakentuu tämän perusajatuksen päälle. Myös Yhdysvalloissa tunnistetaan EU-yhteistyön lisäarvo.

Eurooppa-neuvosto antaa joulukuussa ohjaustaan ja neuvosto työstää luonnosta poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean johdolla. Uusi luonnos jaetaan tammikuun puolivälissä. Tavoitteena on valmis kompassi 21.3.2022 ulkoasianneuvostossa ja 24.3.2022 Eurooppa-neuvostossa.

Ajankohtaiset aiheet

EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja (KE/VPJ) **Joseph Borrell** alusti ajankohtaisista aiheista. Borrellin mukaan operaatio Althean mandaatti saatiin haasteista huolimatta uusittua vuodeksi YK:n turvallisuusneuvostossa. Se, että maininnat korkeasta edustajasta (Christian Schmidt) on poistettu päätöslauselmasta, on huolestuttavaa ja merkki kansainvälisen konsensuksen heikkenemisestä. Nationalistinen retoriikka nostaa jännitteitä Länsi-Balkanilla. Koordinoidun merellisen läsnäolon konseptin pilotista Guineanlahdelta on saatu positiivisia tuloksia liittyen mm. parantuneeseen tiedonvaihtoon. Konseptia laajentamista tarkastellaan. Sotilaallisen liikkuvuuden osalta jäsenmaat voivat esittää ehdotuksia, joihin on varattu EU-budjettia (1,7 miljardia euroa vuoteen 2027). Yhdysvallat, Kanada ja Norja voivat osallistua pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) sotilaallisen liikkuvuuden projektiin, kunhan hallinnolliset sopimukset niiden kanssa saadaan viimeisteltyä vuoden loppuun mennessä. Kokouksessa hyväksyttiin 14 uutta PRY-projektia. Projektien lisäksi PRY:n tulee tukea paremmin YTPP-operaatioiden resurssivajeiden täyttämisessä. Tilanne Valko-Venäjän ja Puolan rajalla eskaloituu entisestään, eikä Lukašenkan toimia voida hyväksyä. Rajan tapahtumat ovat selvä esimerkki uusista haasteista, joita EU kohtaa. Strategisessa kompassissa esitetty hybridityökalupakki, jolla vastattaisiin koordinoidusti hybridiuhkiin, auttaisi ennakoimaan ja vastaamaan uhkiin paremmin.

Useat jäsenmaat ilmaisivat solidaarisuuttaan Puolalle ja muille jäsenmaille, jotka ovat samassa tilanteessa. Ulkoministerien kokouksessa sovittujen sanktioiden toimeenpanoa pidettiin tärkeänä. Operaatio Althean mandaatin uusiminen sai tukea. Monet jäsenmaat toivottivat uudet PRY-projektit tervetulleiksi. Osa jäsenmaista nosti esiin, että entiteettien osallistuminen PRY-projekteihin on tärkeää ja työtä aiheen parissa tulee jatkaa. Koordinoidun merellisen läsnäolon osalta indopasifinen alue sai tukea ja lisäksi osa jäsenmaista nosti esiin muita keskeiseksi katsomiaan merellisiä alueita.

EU:n koulutusoperaatiot

Varsinaisessa asiakohdassa käytiin keskustelu EU:n koulutusoperaatioista ja niiden toiminnan tehostamisesta. **EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja** (KE/VPJ) **Joseph Borrell** aloitti keskustelun vetoamalla jäsenmaihin EU:n kriisinhallintaoperaatioiden suunnittelu- ja johtamiskyvyn (MPCC) tukemiseksi, joka rakentuu jäsenmaiden lähettämistä henkilöistä. MPCC:n henkilöstövajeiden paikkaaminen on ensisijaisen tärkeää. Koulutusoperaatioiden osalta Borrell totesi EU:n laajentavan toimintaansa, josta Mosambikin operaatio on viimeisin esimerkki. Tässä yhteydessä Borrell nosti myös esiin ehdotetun koulutusoperaation Ukrainaan. Borrell vetosi jäsenmaihin Euroopan rauhanrahaston (EPF) hyödyntämiseksi. Koulutusoperaatioiden toiminnan kannalta ei ole kestävää, että koulutettaville ei voida tarjota varusteita. Esitetyt avustustoimenpiteet ovat askel oikeaan suuntaan ja niistä saadaan ensimmäisiä kokemuksia EPF:n hyödyntämisestä. Koulutusoperaatioiden tehokkuuden parantamiseksi tulisi myös tehdä operaatioiden mandaateista joustavampia, niissä tulisi vahvistaa accompaniment toimintaa ja samalla alueella toimivien operaatioiden yhteistyötä tulisi kehittää. Viimeisenä Borrell totesi, että myös yhteisiä kuluja tulee tarkastella. Strategisen viestinnän rooli korostuu turvallisuusympäristön muutoksessa ja EU:lla tulee olla kysy vastata disinformaatioon nykyistä paremmin.

EU:n sotilaskomitean puheenjohtaja kenraali Graziano totesi omassa alustuksessaan, että koulutusoperaatiot ovat tärkeitä ja niitä on mahdollista tehostaa. Keskeisintä on uskottavuus, joka riippuu jäsenmaiden poliittisesta tahdosta ja toimitetusta avusta. Jos EU ei toimita apua kumppaneille, joku muu tekee sen. Wagnerin toimet Keski-Afrikan tasavallasta ovat tästä esimerkki. Grazianon vahva näkemys oli, että kaikkia koulutusoperaatioita tulisi tukea EPF:n kautta. Lisäksi accompaniment toiminta tuo lisäarvoa. Disinformaatiota pidetään vakavana haasteena, johon EU:n tulisi puuttua välittömästi. Avun toimittaminen, operaatioihin osallistuminen ja strateginen viestintä vahvistavat kaikki EU:n uskottavuutta.

EU:n sotilasesikunnan pääjohtaja Bléjean totesi operaatioiden hyvien tuloksien olevan operaatioissa työskentelevien kovan työn tulosta ja kiitti jäsenmaita kontribuutioista operaatioihin. Bléjean kävi lyhyesti koulutusoperaatioiden tilannetta läpi. Malin tilanne on haastava. Somalian osalta tilanne kehittyy, vaikka sisäiset konfliktit ovat edelleen läsnä. Mosambikin osalta todettiin henkilöstövajetta. Keski-Afrikan tasavallassa toimivan operaation tilanne on synkkä. Wagnerin toimet ja vaikutusvalta alueella on huolestuttava. Myös siviileihin kohdistuvat väkivaltaisuudet ovat lisääntyneet viime aikoina. Bléjeanin mukaan koulutusoperaatioiden tehostamisessa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti accompaniment toimintaan, jota voidaan vahvistaa EPF:n varustetuella, sekä kouluta ja varusta –toiminnon kehittämiseen. Toisena keskeisenä tavoitteena tulee pitää instituutioiden vahvistamista.

Suomi korosti puheenvuorossaan EU:n toiminnan uskottavuutta ja paikallista omistajuutta. EPF on hyödyllinen työkalu EU:n uskottavuuden ja myös luotettavuuden rakentamiseksi. Koulutuksen ja varustamien lisäksi tulee myös kyetä seuraamaan, miten koulutus toteutuu ja varusteita käytetään, tässä säännöllinen accompaniment toiminta on tärkeää. Lisäksi Suomi toi esiin strategisen viestinnän merkittävyyden ja peräänkuulutti aktiivisempaa viestintään panostamista jo alusta alkaen. EU:n

toimien ei tulisi jäädä vain disinformaation torjuntaan vaan viestintään tulee kyetä panostamaan jo aiemmin luottamuksen rakentamiseksi.

Jäsenmaat yhtyivät EU:n ulkosuhdehallinnon, sotilaskomitean ja sotilasesikunnan esittämiin huoliin koulutusoperaatioiden muuttuneesta toimintaympäristöstä. Erityisesti Keski-Afrikan tasavallan tilanteesta oltiin huolestuneita. Myös Malin tilanne ja sen mahdollinen heikentyminen nähtiin huolestuttavana. Samalla pidettiin tärkeänä, että EU on ja kykenee jatkossakin olemaan uskottava toimija alueella.

Moni jäsenmaa esitti näkemyksiään EU:n koulutusoperaatioiden kehittämisestä. Lähes kaikki jäsenmaat antoivat tukensa Euroopan rauhanrahastolle ja sen mahdollistamille tukitoimille. Pidettiin tärkeänä, että avustustoimia suunnitellessa otetaan huomioon myös harkittu analyysi avun tarpeesta ja riittävät turvatakuut. Jäsenmaat pitivät paikallista omistajuutta erittäin tärkeänä. Sitä voisi vahvistaa sitouttamalla myös paikallista kansalaisyhteiskuntaa ja siviilitoimijoita. Jäsenmaiden puheenvuoroissa nostettiin esiin strategisen viestinnän tärkeys disinformaation torjumisessa. Erityisesti ulkomaalaisten toimijoiden harjoittamaan EU:n toimiin kohdistuvaa disinformaation levittämistä pidettiin huolestuttavana. Monet jäsenmaat pitivät tärkeänä, että EU kykenee reagoimaan ja torjumaan disinformaatiota strategisella viestinnällä.

Useampi jäsenmaa näki, että seuraava koulutusoperaatio tulisi perustaa Ukrainaan. Ukraina on pyytänyt EU:lta tukea ja jäsenmaat pitivät tärkeänä, että tukipyyntöön vastataan. Jäsenmaat korostivat sitä, että pyyntöön vastaamista pohdittaessa tulee tarkastella kaikkia EU:n käytössä olevia toimia sekä varmistua siitä, että toimet ovat yhtenäisiä eivätkä päällekkäisiä muiden alueen toimien kanssa. EU:n ulkosuhdehallinto tulee laatimaan asiakirjan.

Muissa asioissa esiteltiin uutta e-kirjaa, joka käsittelee ilmaston ja puolustuksen yhteyksiä. Syötteitä on saatu muutaman jäsenmaan samaa aihetta käsittelevästä strategisen kompassin dialogivaiheeseen liittyneestä seminaarista. E-kirja jaetaan jäsenmaille poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean kautta.

Euroopan puolustusviraston johtokunnan kokous ministerikokoonpanossa

Kokouksen puheenjohtaja toimi korkea edustaja / EDA:n pääjohtaja **Borrell.** Kokouksessa hyväksyttiin ilman keskustelua EDA:n vuoden 2022 budjetti, kolmen vuoden työohjelma, perusperiaatteet kolmansien maiden kanssa tehtävälle yhteistyölle sekä annettiin EDA:lle mandaatti aloittaa neuvottelut Yhdysvaltojen kanssa hallinnollisesta järjestelystä. Hallinnollinen järjestely mahdollistaisi Yhdysvaltojen osallistumisen EDA:ssa tapahtuvaan yhteistyöhön tietyin ehdoin. KE **Borrell** kiitti jäsenmaita neuvottelumandaatista Yhdysvaltojen osalta. EU-Yhdysvaltojen suhde on keskeinen ja neuvottelumandaatti on linjassa EU-Yhdysvaltojen huippukokouksen päätelmien kanssa. KE toivoi, että hallinnollinen järjestely saataisiin valmiiksi mahdollisimman pian, vaikka työtä sen eteen onkin edessä.

KE **Borrell** totesi, että innovaatiot ovat keskeisessä roolissa ja EU:lla on iso potentiaali niiden osalta. Innovaatiot muokkaavat puolustuskeskustelua ja ympäristöä. Se, jolla on alan standardit, on edellä muita. KE Borrell mainitsi siviilipuolen innovaatiot ja kehityksen, joka etenee huimaa vauhtia puolustuspuoleen verrattaessa. Yhdysvallat satsaa 14 miljardia T&K kehitykseen ja osoittaa 5 prosenttia bruttokansantuotteestaan siviilipuolen tutkimukseen ja kehittämiseen. Näillä numeroilla KE haluaa herätellä puolustusministereitä. EU:n puolustuspuolella rahavarat on satsattu puolustusrahastoon, mutta EDA:lla puolestaan on alan tietotaito.

EDA:n toimitusjohtaja toi esille, että innovaatiotoiminta on virastolle tuttua ja EDA:lla on jo käynnissä monta alan projektia, esimerkiksi tekoälyn parissa. EDA:lla on ollut toiveena perustaa niin

kutsuttu innovaatiokeskus (*Innovation Hub).* **KOM/ Pesonen** kertoi, että innovaatiot on keskeinen aihe myös komissiolle. Koska puolustuspuolen resurssit ovat suhteellisen pienet, yhteistyötä on tehtävä. Komissio on kantaa huolta siviilipuolen teollisuudesta, sillä niillä on hyvin rajalliset mahdollisuudet päästä puolustuspuolen markkinoille.

Kokouksessa käytin vilkas keskustelu liittyen innovaatioihin ja puolustukseen sekä EDA:n tuesta jäsenmaiden puolustusalan innovaatiotoiminnalle. Jäsenmaat korostivat yhteistyön tärkeyttä ja ilmaisivat tukensa EDA:n roolille innovaatiotoiminnan tukemisessa. Innovaatiot ovat keskeisiä eurooppalaisten suorituskykyjen kehittämisen kannalta ja EU:n tulee pysyä kehityksessä mukana. **Suomen** puheenvuorossa todettiin, että innovaatio on yksi keskeinen elementti suorituskykyjen kehittämisessä. Uudet mahdollisuudet ja uhat tulisi analysoida myös vastapuolen näkökulmasta, mukaan lukien asymmetriset ja hybridiskenaariot. Tarvitaan kokonaisvaltainen näkökulma, ml operatiiviset tarpeet, puolustusmateriaaliaspektit ja koulutus. Yhteistyö siviilipuolen, mukaan lukien tutkimusyhteisö, kanssa on tarpeellista, kuten myös yhteistyö teollisuuden kanssa. EDA:lla on puolustuspuolen asiantuntijana keskeinen rooli. Jos EDA:lla jaetaan uusia tehtäviä, sen resursseja on myös uudelleen arvioitava.

Suomen edustajat

Puolustusministeri Antti Kaikkonen ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	puolustuspolitiikka, puolustusvirasto, YTPP, kriisinhallinta
Hoitaa	**PLM, UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, OM, PE, SM, STM, TEM, VM, VNK